

DRUSTVENE IN DRUGE SLOVENSKE VESTI

Dne 18. julija 1933 bo prešlo 25 let, odkar je bila ustanovljena J. S. K. Jednota. Tega dne bo torej naše Jednote obhajala svojo petintridesetletnico.

Za to priliko je Nova Doba, glasilo JSKJ, izdana na 12 straneh. Ob priliki 30letnice, leta 1928, je bila Nova Doba izdana na 32 straneh. Glavni odbor je letni seji v januarju 1933 sklenil, z ozirom na varčevanje, da v teh časih potrebno, da 35letnica praznuje nekoliko skromno.

Na omenjeni letni seji je bilo sklenjeno, da se v današnji slavnostni izdaji priobčijo vse sedanjih glavnih odborov in glavnih porotnikov ter tudi 13. in 14. konvencije. Obhajanje je bilo sklenjeno, da urednik pozove vse člane glavnega porotnega odbora, da pošljejo to slavnostno izdajo kak dojenček, članek ali črtico. Iz gradiv, priobčenega v tej številki, razvidno, da so se vsi glavni porotniki in glavni porotniki zbirali odzvali.

V proslavo 35letnice J. S. K. Jednote so dosedaj naznanjene sledeče prireditve:

Piknik društva št. 70 JSKJ v Chicagu, Ill., ki se bo vršil dne 7. julija v Summit Grove.

Piknik angleško poslujočega društva Western Stars, št. 202 JSKJ v Rock Springsu, Wyo., ki se bo vršil 16. julija v vrhu Aspen hribov, 16 milju južno od Rock Springsa.

Piknik društva št. 40 JSKJ v Bridgetu, Pa., ki se bo vršil dne 29. julija.

Piknik in plesna zabava društva št. 149 JSKJ, vršča se v noči 29. julija.

Izlet društva št. 26 JSKJ v Pittsburghu, Pa., ki se bo vršil v nedeljo 30. julija.

Piknik društva št. 72 JSKJ v Kentonu, Wash., ki se bo vršil pri Bryn Mawr parku v nedeljo 31. avgusta.

Polletna seja glavnega odbora J. S. K. Jednote in revizija knjig poslovanja se bosta vršili v mestu Ely, Minn., v tednu med 1. in 29. julijem.

Drugi gl. nadzornik J. S. K. Jednote, sobrat John Balkovec (Dalje na 4. strani)

RAZNO IZ AMERIKE IN INOZEMSTVA

PREDSEDNIK ROOSEVELT se je na večer 4. julija vrnil v Washington s svojih partiden-skih počitnic na morju. Stoteri problemi, tikajoči se gospodarskega okrevanja dežele, dali mu bodo dovolj posla vse poletje in najbrž vse do prihodnjega zasedanja kongresa v januarju.

PRAZNOVANJE 4. julija je zahtevalo življenje 144 oseb širom Zedinjenih držav. Številni žrtvi je sicer vživel, vendar znatno manjše kot pred letom dni, ko je nad 300 oseb izgubilo življenje. Največ žrtve gre na račun avtomobilskih nesreč, druge pa se razdelijo na utopljenja, razstrelbe in druge nezgode.

NOV DAVEK, ki znaša 30 centov na bušel zmlate pšenice, ki je stopil v veljavo 9. julija in katerega dohodki so namenjeni v pomoč pridelovalcem pšenice, so hoteli peki v državi Iowa takoj izrabiti za pretirano zvišanje cen kruha. Davek bi opravičeval zvišanje cen za pol-druge cent pri funtu kruha, peki pa so hoteli ceno zvišati kar za tri cente in razliko pobasati v svoje žepe. Pa se je takoj oglašil zvezni poljedelski tajnik Wallace, da vlada ne bo kaj takega dovolila, ker ima po postavi moč, da tako izkoriščanje prepreči. To kaže, kako potrebna je vladna regulacija industrije.

PROHIBICIJA se je kotek svojega dvanajstletnega obstanka postavila z žalostnim rekordom. V tem času so bile samo v federalnih sodiščih naložene kršilec prohibicije zaporne kazni, ki znašajo skupno nad 105.000 let. Izterjane denarne kazni so znašale nad 71 milijonov dolarjev. V gornjih številkah pa niso vključene zaporne in denarne kazni, ki so jih naložila sodišča posameznih držav, countyjev in mest za kršenje prohibicije. Te kazni so gotovo enako visoke ali višje, kot kazni federalnih sodišč.

V CHICAGO je prišlo na dan 4. julija nad en milijon zunanjih posetnikov. Posetniki so obiskali svetovno razstavo ali pa prisostovali konjskim dirkam in letalskim tekmam.

ODMEV ZLATIH DNI

Vsak, kateremu je količkaj znana zgodovina razvoja te dežele, ve, da se ima naš zapad v veliki meri zahvaliti za svoj hiter razvoj navalu zlatoiskalcev leta 1849 in pozneje. Izmed tisočev in tisočev zlatoiskalcev so le nekateri imeli srečo, da so na zlatih poljih našli bogastvo. Mnogi so našli dragocene kovine toliko, da so se z izkupičkom pošteno preživljali, mnogi pa še toliko ne. Mnogi razočarani zlatoiskalci so se lotili farmerstva, živinoreje, raznih obrti in trgovine, in ti so faktično več prispevali k razvoju našega zapada kot stalni zlatoiskalci. Zlati naval pa je bil v veliki meri vzrok, da so se od vzhoda in srednjega zapada izpeljale na zapad ceste in železnice, kar je važen pogoj za razvoj vsake nove pokrajine.

Iskanje zlata dandanes ni več to, kar je bilo pred desetletji. Večina bogatih žil in najdišč je izčrpana. V glavnem je iskanje zlata omejeno na velike družbe, katere morejo s pomočjo modernih strojev dobičkonosno izkoriščati tudi manjvredno rudno. Pri vsem tem pa je še vedno nekaj samostojnih prospektorjev, ki vrtajo za zlato rudno bodisi na najetih zemljiščih ali pa na svojih klejnih (claims). Včasih se jim delo izplača, včasih pa ne. Nekateri se tudi še ukvarjajo z izpiranjem peska rek, kjer se je včasih našlo precej zlata. Taka najdišča so po večini že močno izčrpana, toda tu in tam se le še najde nekoliko drage kovine.

Depresija zadnjih let je poglala mnogo brezposelnih, da so se lotili izpiranja peska v krajih, kjer se je včasih našlo zlato. Takih krajev je največ v Californiji, precej pa tudi v Oregonu, Washingtonu, Nevadi, Coloradu in drugih zapadnih državah. Pri trdem delu se je marsikateremu posrečilo, da je našel zlatih drobecov za \$2 do \$5 na dan, kar je zadostovalo za nujne življenjske potrebe in je bilo vsekakor bolje od stradanja v brezposelnosti. Posamezniki so našli tudi večje komade zlate rude in nekateri so si s tem napravili celo majhna premoženja, toda ti so bili redki. Na vsak način pa je resnica, da je ravno iskanje zlatih zrn v (Dalje na 4. strani)

ZA AVTOMOBILISTE

Najbolj previdnemu avtomobilistu se pri največji pažnji lahko pripeti nesreča. Neizpodbitna resnica pa je, da so za večino avtomobilskih nezgod odgovorni brezbržni avtomobilisti sami. Organizacija, znana pod imenom National Safety Council, je na podlagi statistike 100.000 avtomobilskih nezgod, tekem 15 let, prišla do sledečih zaključkov:

Ako avtomobilist zapusti vrsto prometa, se prilika za nezgodo poveča za 50 odstotkov. Brezobzirno hitra vožnja poveča možnost nezgode za 25 procentov.

Avtomobilist, ki prehití vozni-ka pred njim v ovinku, brez dobrega razgleda naprej, zviša možnost nezgode za 21 procentov.

Kdor prehití drugega avtomobilista v klancu blizu vrha, poveča priliko za nezgodo za 10 procentov.

Ako ne da avtomobilist zadaj vozečemu avtomobilistu znamenja, predno se ustavi ali zavije na stran, se možnost nezgode zviša za 5 procentov.

Navedeni procenti se računajo na podlagi, da je en procent prilike za nezgodo navože tudi pri najbolj previdni vožnji.

VRTNARSKI NASVETI

V juliju je najprimernejši čas za sejanje semen različnih večletnih cvetlic. V septembru bodo mlade rastlinice že toliko močne, da jih bo mogoče posaditi na stalna mesta.

Ta mesec je tudi pravi čas za posetev priljubljene jesenske in zimske salate endivije.

Poletnim cveticam porežimo cvetje, kakor hitro ovane ali se začne osipati; na ta način jim omogočimo nastavljanje novega cvetja. Isto velja za vrtnice. Ocvetke pustimo le tistim cveticam, od katerih želimo dobiti seme.

REDILNOST PIVA

Na vprašanje, če je pivo redilno, odgovarja Journal of The American Medical Association, da vsebuje kvort 3.2 procentnega piva najmanj 500 kalorij. Kvort mleka vsebuje 600 kalorij, torej ima pivo 100 kalorij manj, kar pomeni, da ima eno šestino manj redilnosti.

PLEMENIT POIZKUS

Znano je, da je naš bivši predsednik Hoover pri neki priliki imenoval prohibicijo plemenit poizkus. Morda je mož resno mislil, morda se je tako izrazil le zaradi lepšega, toda verjetno je, da bo ta izraz ostal med Američani še dolgo potem, ko prohibicije že več ne bo.

Noben pameten človek se ne navdušuje za pijančevanje, ki škoduje zdravju, morali in narodnemu gospodarstvu. Zmernost v vseh ozirih je najbolj zaželjiva, zato je zaželjiva tudi pri uživanju opojnih pijač. Absolutna prohibicija, kakršno smo imeli zadnjih dvanajst let v Zedinjenih državah, pa ne pospešuje zmernosti, ampak pijančevanje. Tisoče in tisoče dokazov za to je lahko videl vsak, ki jih je hotel videti.

To je dovedlo do drugega plemenitega poizkusa, namreč do omiljenja prohibicije, ki je izraženo v legaliziranju 3.2 procentnega piva in vina. Nadaljni plemenit poizkus je v glasovanju za popolno odpravo prohibicije. Šestnajst držav, kjer so imeli volilci priliko se tozadevno izraziti, je z veliko večino glasovalo za ukinitje prohibicije. Predno se bo izjavilo za odpravo prohibicije 36 držav, kolikor jih je treba za ratifikacijo tozadavnega amandamenta, bo treba še hudih bojev. Kljub temu se zdi, da je za prohibicijo nastopil začetek konca.

Vsiljena stroga prohibicija, ki je osrečevala deželo zadnjih 12 let, je seveda rodila mnogo poizkusov, ki niso bili vselej plemeniti, toda bili so kolikor toliko uspešni. Pred vsem so se ljudje navadili variti doma razne opojne pijače, katerih mnoge so bile v najboljših slučajih počasen strup. Večina naroda ni marala prohibicije, zato je bilo odprto široko polje "butlegarij", ki so kljub postavni prepovedi varili opojne pijače in jih prodajali z velikimi dobički.

Razume se, da so se v takih razmerah podjetni ljudje lotili tudi vtihotapljanja opojnih pijač iz inozemstva, po morju in po suhem. Mnogo žganja se je vtihotapilo iz Canade in Mehike. Kakor hitro so stražniki zalotili in onemogočili en način vtihotapstva, so se vtihotapci poslužili drugega. Iz Mehike zdaj na primer vtihotapijo likerje pre- (Dalje na 4. strani)

ODMEVI IZ RODNIH KRAJEV

Ljubljanske osnovne šole so 16. junija z dobrimi uspehi zaključile šolsko leto. Ljubljana ima 11 državnih osnovnih šol, med temi je 5 deških, 3 dekliške, ena mešana, ena manjšinska in ena pomožna za manj nadarjeno dečo. Vse te šole so imele v preteklem šolskem letu 102 razreda s 3251 učenci in učenkami. Po narodnosti je bilo na osnovnih šolah: 4016 Jugoslovenov, 5 Čehoslovakov, 1 Rus, 76 Nemcev in 1 Španec.

Gospodična Anita Mezetova, ki je izšla iz ljubljanskega konservatorija, je na dunajski mednarodni tekmi solopevcev, katere se je udeležilo kakih 300 tekmecev obeh spolov, prišla kot zmagovalka na šesto mesto. Dobila je nagradno štipendijo v znesku 600 šilingov. V pričr težkih okoliščin in odlične konkurence pomeni to sijajen uspeh za slovensko pevko.

Po vsem severnem Banatu se je pod vodstvom strokovnjaka profesorja Gradojevića pričela organizirana borba proti kobilicam. Lani so kobilice v tistih krajih napravile za okrog 25 milijonov dinarjev škode. Letos so začeli mršes uničevati takoj, ko je se pričel pojavljati iz zalega, ki so ostale v zemlji od lanskega leta. Zemljo orjejo z velikimi pripravami, ki so podobne branam in sestavljene iz samih železnih ščetk. Te brane uničujejo že izlezen mršes in jajca v zgornjih plasteh zemlje. Nasade, ki jih ni mogoče brez velike škode preorati, oblivajo s strupenimi kemičnimi sestavinami. Na delu je stalno okrog 3.000 delavcev in 500 konj, ki so razdeljeni na oddelke in za katere morajo skrbeti vse občine. Obrambno delo se vrši na področju 6.000 katastralnih oraloj zemljišča.

Po strelji povzročen požar je v noči 16. junija uničil del tovarne za vrvi v Grosupljem, ki je last Ljubljanske kreditne banke. Gasilci iz sosednih vasi, katerim so se pridružili tudi ljubljanski poklicni gasilci, so požar lokalizirali samo na pletilnico. Škoda, ki znaša okoli pol milijona dinarjev, je krita z zavarovalnino. Pri Ljutomeru je strela uda- (Dalje na 4. strani)

VSAK PO SVOJE

Ni je večje pokore kot je prav velika pokora. Tako je imel navado filozofirati šegav Gorenjec tam daleč v obljubljeni deželi mormoncev.

Pokore so lahko velike in majhne, vsaka ima svojo neprijetnost, toda zaprnost pokore se ne ravna vedno po velikosti.

Pokora velike zoprnosti je zame, kadar moram nastopiti kot javen govornik. Ne da bi me bilo sram pred slavno avdijenco, pa bila kakršnakoli, saj otroški sramežljivosti sem odrasel. Nerodno mi je le, ker vem, da so dobri govorniki med nami prav tako redko sejani, kot dobri pisatelji in pesniki, in se zavedam, da nisem ne eno ne drugo ne tretje. Posebno dobro vem, da nisem govornik. Toda slavno občinstvo mojim tozadevnim za-trdilom ne veruje, dokler se o tem na lastna ušesa ne prepriča. To pa je seveda huda pokora zame in za poslušalce.

Milijone je takozvanih govornikov, ki res mislijo, da so govorniki, ki se počutijo kot v devetih nebesih, kadar se jim nudi prilika govoriti pred slavnim občinstvom. Taki namišljeni govorniki se ne zavedajo, kako ga lomijo, zato imajo naravnost božanski užitek s svojimi govorancami, dasi se morda njihovim poslušalcem obračajo želodci.

Med Slovenci so sploh dobri govorniki bele vrane; vsi drugi smo pa navadno kavke, kar se govornišva tiče. Po mojem mnenju bi se tudi takozvani troimski narod v Jugoslaviji najprej sporazumel, če bi si razdelil dela po zmoglostih. Srbi naj bi se bojevali za vse, Hrvat naj bi govorili, Slovenci pa peli in pili za vse.

Druga moja pokora je iti v brivnico ali ostrižarno. Tej pokori se moram podvreči vsaj enkrat na mesec. Kar se otave na obrazu tiče, jo sam sproti kosim, toda žalostnih ostankov moje grive ne morem sam spraviti v red, dasi imam nekaj vrtnarskih izkušenj in znam prerezovati navadno grmovje. Zakaj prav za prav mi je brivnica tako zoprna, ne morem razumeti in ne vem povedati. Kože nimam preveč občutljive, kajti če se človek nahaja desetletja v javnem življenju, se tozadevno (Dalje na 4. strani)

ŠTIRINAJSTA KONVENCIJA J. S. K. JEDNOTE, KI SE JE VRŠILA LETA 1932 V INDIANAPOLISU, IND.

PAUL BARTEL: Za 35letni jubilej JSKJ

Prijetna dolžnost mi narekuje, da ob priliki proslave petin-tridesetletnice J. S. K. Jednote napišem časni primeren članek in se tako pridruživam veliki družini JSKJ. Dolžnost nas vseh je, da skupno proslavimo veliki praznik naše Jednote, da počastimo njene ustanovitelje, tiste, ki so se med nami, in tiste, ki že počivajo pod zeleno rušo, da pa damo tudi primerno priznanje tistim, ki so delali za našo dobro organizacijo v poznejših letih in vse do današnjega dne.

Smelo trdim, da smo Jugoslovani v Zedinjenih državah lahko upravičeno ponosni na naše največje gospodarske institucije, na naše bratske podpirne organizacije. Poleg številnih dobrot, katere nam naše Jednote nudijo v slučajih nesreč, bolezni in smrti, so te organizacije lepo poskrbele tudi za duševno hrano svojih članov. Vse večje jugoslovanske podpirne organizacije imajo svoja lastna glasila, katera na lep način služijo članstvu v informacijo, izobrazbo in razvedrilo. Potom svojih lastnih glasil se pogovorimo kot bratje in sestre in seveda vsi tudi nekoliko pokritiziramo. Iskrena in utemeljena kritika po mojem mnenju ne škoduje celokupnosti, ker to nam bistri pojme in pomaga k večji agilnosti za organizacijo.

Že od mladih nog sem ljubil naše podpirne organizacije, zavedajoč se, da so nam te organizacije v tujini edine zaščitnice v slučajih nesreče. Najljubša med vsemi pa mi je vedno bila naša J. S. K. Jednota. Pred osemnajstimi leti sem postal njen član, vedno sem jej skušal biti lojalni, vedno sem ji skušal pomagati k ugledu in napredku in nikoli ji nisem vedoma in premišljeno škodoval. Bratske organizacije razumem v smislu njih načelnih izjav: "Goli materializem in sebičnost v teh organizacijah ne bi smela imeti prostora."

Petintrideset let obstanka, katerega sedaj obhaja naša Jednota, je že prav lepa doba na polju fraternalizma. Kdo bi mogel naštet vse humanitarne dela, katera je v polni meri vršila naša "mati" tekoma dolgih petintrideset let! Bolnim in zapuščenim sobratom in sestrkam je bila v mnogih slučajih edina tolažnica in pomočnica v težkih časih; v mnogih slučajih pa je prispevala tudi k našemu razvedrilo. Krajna društva JSKJ so nam mnogokrat nudila marsikatero zabavno urico, da smo tako začasno pozabili naše gorje in naše skrbi, katere nas dnevno tlačijo v naši borbi za obstanek.

Ob priliki različnih jubilejev se nam obujajo razni spomini, zato je ob proslavi tega jubileja popolnoma prav, da se spomnimo dela naših pionirjev, ki so pred petintridesetimi leti uvideli potrebo medsebojnega bratstva in medsebojne pomoči. Prav je, da se hvaležno spomnimo vseh onih, ki so že pred desetletji uvideli potrebo zavarovanja in medsebojne pomoči, ki so videli sad svojega dela v lepem razvoju, niso pa imeli sreče, da bi dočakali 35letnico svoje organizacije, ker jih je usoda prej poslala k večnemu počitku. Prav je, da se spomnimo vseh naših pokojnih glavnih uradnikov, onih neumornih delavcev, ki so vodili našo organizacijo od njenih početkov in v poznejših letih njenega razvoja.

Kako prijetno in sladko je biti voditelj bratske organizacije, to okušam že sam zadnjih par let. Svetovna depresija je ustvarila med nami mnogo nezadovoljstva, mržnje in tudi sebičnosti. Ni v teh časih lahko delo glavnega uradnika, kljub temu, da ljubi vse članstvo enako in želi vsemu članstvu po najboljših možnostih ustreči in

ugoditi. Prepričan sem pa, da se bližajo boljši časi, ki bodo prinesli tudi več zadovoljstva med naše članstvo. Prepričan sem, da ima naša Jednota po ogromni večini dobro in iskreno misleče članstvo in to mi daje pogum, da pojdem s podvojeno močjo na delo za večjo in boljšo J. S. K. Jednoto.

Moja iskrena želja je, da ta jubilej oživi v naših vrstah pravo lojalnost napram naši organizaciji, da oživi pravo bratstvo. To se bo gotovo doseglo, ako v bodoče opustimo razne malenkostne nesporazume, ki niso v korist celokupnosti, ako se otresemo sebičnosti in mržnje, kar ne spada v bratsko organizacijo. Bodimo lojalni in pošteni napram organizaciji, ker ona je lojalna in poštena napram nam vsem. Organizacija ne zahteva od nas nič več, kot je predpisano v pravilih, zato tudi mi ne bi smeli zahtevati od nje več, kot določajo pravila. Lojalnost do organizacije nam narekuje, da po svojih najboljših močeh pomagamo k njenemu napredku, k njeni rasti.

Bodimo pravi bratje in sestre. Spoštujemo uradnike, katere smo postavili na vodilna mesta potom svojih zastopnikov. Pomagajmo jim pri njih delu, ki posebno v teh časih ni lahko. Ne zmenimo se, ako nas morda obsojajo taki, ki nimajo nesebičnih namenov. Oni niso naši sodniki; sodnik nam mora biti lastno srce. Ako nas srce ne obsaja, imamo mirno vest in ni se nam treba bati obsojanja od katerekoli strani.

Moja gorka želja je, da ta jubilej praznujemo kot pravi bratje in sestre. Pojdimo s podvojeno silo na delo za večjo in boljšo J. S. K. Jednoto! Naša organizacija je na zdravni in trdni podlagi. Ko bo naša Jednota obhajala svoj zlati jubilej, nam bo živa priča, da smo ob njeni 35letnici razumeli pravi in čisti fraternalizem. Takrat bomo videli, če dočakamo, da smo verno hodili po poti pravega bratstva, katero so začrtali naši pionirji, in po načelih, na katerih je bila ustanovljena, katera so izražena v kratkem geslu: Vsi za enega, eden za vse!

MATT ANZELC: Jubilej J. S. K. Jednote

Člani J. S. K. Jednote obhajajo ta mesec 35letnico ustanovitve naše dobre organizacije. Petintrideset let je že precej dolga doba v človeškem življenju, v življenju naroda je kratka, v zgodovini človeštva pa samokapljica v morju.

Za našo Jednoto pa je 35 let že precej častna doba, posebno ako upoštevamo, da se je le malo pred to dobo pričelo številnejše priseljevanje našega naroda v Ameriko.

Pionirji, ki so ustanovili J. S. K. Jednoto, so bili deloma sami pionirji med našimi naselniki. Tisti njeni ustanovniki, ki še živijo, so že stari možje. Do-

volj trdne volje in železne vztrajnosti so morali imeti ustanovniki naše Jednote, da niso obupali v pričetnih potežnostih. Za to svojo požrtvovalnost pa so danes poplačani z zavestjo, da se je od njih ustanovljena in negovana podpirna ustanova razvila v tako mogočno in trdno organizacijo. Res je, da kredit za razvoj J. S. K. Jednote ne gre samo njenim ustanovnikom, ampak tudi vsem tistim članom, ki so pozneje pristopili in pomagali širiti našo organizacijo med rojaki, res je pa tudi, da bi brez dobrega in požrtvovalnega dela pionirjev danes najbrž ne imeli močne organizacije, ki je znana ameriški in starokrajski slovenski javnosti pod imenom J. S. K. Jednota.

Težko je bilo orati ledino, posebno v časih, ko zanimanje za podpirne organizacije ni še bilo tako splošno, kot leta pozneje. Teda ustanovniki J. S. K. Jednote so si postavili svoj cilj in so ga hoteli doseči. Zato jim gre priznanje od vseh, ki se danes veselimo dobrega dela in lepega napredka naše Jednote. Tisti ustanovniki, katerim je bila usoda toliko naklonjena, da jim je dovolila dočakati 35letnico J. S. K. Jednote, so nedvomno ponosni na svoje dobro delo. Mi pa jim želimo, da bi z nami vred dočakali tudi častno petdesetletnico organizacije.

Pri tem je umestno, da se s hvaležnostjo spomnimo tistih ustanovnikov, katere že krije zelena ruša in jim damo tiho in odkrito priznanje za njihovo dobro delo. Prav je, da se spomnimo pri tej priliki tudi tistih članov, ki sicer niso bili ustanovniki, toda so pristopili v poznejših letih in pomagali dvigati našo Jednoto do sedanje višine. Tudi mnogo teh je že odšlo k večnemu počitku, toda njih delo je ostalo v celoti. Brez njih ne bi bila naša Jednota nikdar to, kar je. Naj jim bo ohranjen blag in hvaležen spomin!

Mi pa, ki smo še tukaj, pomnimo, da z našim delom za J. S. K. Jednoto ne smemo nikdar prenehati. Pomnimo, da Jednota potrebuje novih, zdravih moči, če hočemo, da bo ostala čvrsta in zdrava. Ne zamudimo nobene prilike, ki se nam nudi, da pridobimo novega člana za JSKJ. Res je, da časi za pridobivanje novih članov niso najboljše prilike izčrpane. Ako ne

moremo pridobivati članov za odrasli oddelek, pridobivajmo nove moči za naš mladinski oddelek. Ta oddelek postaja z vsakim dnem večje važnosti za našo organizacijo. Vsi skušajmo storiti vsak nekaj, pa se bo v skupnosti mnogo poznalo. Ako se vsi resno zavzamemo, bo 35letnica J. S. K. Jednote odločilna stopnja k nadaljnjemu napredku naše organizacije.

ANTON ZBAŠNIK: Kratka zgodovina JSKJ

Jugoslovanska Katoliška Jednota je bila ustanovljena dne 18. julija 1898 v malem železno-rudniškem mestecu Ely, v okraju St. Louis, država Minnesota.

Povod za ustanovitev JSKJ je dal neki nesporazum med delegati Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote, katere konvencija se je vršila meseca julija 1898 v Pueblu, Colorado, kjer sta bili zastopani tudi naši društvi št. 1 in št. 2, ki sta tedaj spadali h KSKJ.

Začetni člani JSKJ so bili torej člani društev št. 1 in št. 2, obe v Ely, Minnesota, ki sta tedaj šteli skupno okrog 400 članov.

Pri ustanovni seji, ki se je vršila dne 18. julija 1898 v Ely, Minnesota, je bil izvoljen sledeči odbor: Josip Agnič, predsednik; Jurij Koce, podpredsednik; Ivan Govže, tajnik; Stefan Banovetz, drugi tajnik; Math Agnich, blagajnik; John Hlabian, predsednik nadzornega odbora; Joseph Mantel in John Prešeren, nadzornika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota je bila inkorporirana dne 24. januarja 1901 v smislu zakonov države Minnesota.

Druga konvencija JSKJ se je vršila leta 1899 v Ely, Minnesota. Ravno tam se je vršila tretja konvencija leta 1900. Četrta konvencija se je vršila leta 1901 v Calumetu, Michigan; peta konvencija se je vršila leta 1903 v Omahi, Nebraska; šesta konvencija se je vršila leta 1905 v Clevelandu, Ohio; sedma konvencija se je vršila leta 1907 v La Salle, Illinois; osma konvencija se je vršila leta 1910 v Denverju, Colorado; deveta konvencija se je vršila leta 1913 v Pittsburghu, Pennsylvania; deseta konvencija se je vršila leta 1916 v Evelethu, Minnesota; enajsta konvencija se je vršila leta 1920 v Chicagu, Ill., dvajseta leta 1924 v Lorainu, O.;

trinajsta konvencija se je vršila leta 1928 v Ely, Minnesota, in štirinajsta konvencija se je vršila leta 1932 v Indianapolisu, Indiana.

V arhivih naše Jednote ni povedano, kdo je prvi sprožil idejo za ustanovitev samostojne bratske organizacije, smelo se pa lahko trdi, da so idejo sprožili delegatje, ki so na konvenciji KSKJ leta 1898 zastopali naši društvi št. 1 in 2, ki sta tedaj spadali k omenjeni ustanovi.

Poleg začetnikov naše Jednote je imela naša organizacija tudi energičnega in neumornega zagovornika ter agitatorja v osebi sobrata Franka Sakserja, izdajatelja lista "Glas Naroda" v New Yorku, ki je stavil novoustanovljeni organizaciji svoj list na razpolago brezplačno ter ji vedno rad pomagal s svojimi dobrimi in koristnimi nasveti. "Glas Naroda" je bil glasilo JSKJ od ustanovitve pa do 1925, ko je Jednota pričela izdajati svoj lastni organ.

Zanimivo je povedati, da ustanovitelji Jednote niso imeli namena razširiti svoj delokrog izven železnega okrožja v državi Minnesoti, ampak je bil njih prvotni namen omejiti svojo aktivnost na mestecu Ely in na sosedne železno-rudniške naselbine v St. Louis okraju. Toda vest o novoustanovljenem samostojnem društvu se je brzo razširila po raznih slovenskih naselbinah v drugih državah in posledica je bila, da so se kmalu za tem pridružila društva št. 3 v La Salle, Ill.; št. 4 v Federal, Pa.; št. 5 v Soudan, Minn.; št. 6 v Lorainu, O.; št. 9 v Calumetu, Mich.; št. 11 v Omahi, Neb.; in št. 12 v Pittsburghu, Pa. Nekatera izmed teh društev so pred vstopom v JSKJ poslovala na podlagi svojih lastnih čarterjev.

V prvih dveh desetletjih se je morala Jednota boriti z velikimi finančnimi potežnostmi. Dotoka članov sicer ni manjkalo, ker je bilo polje takrat še široko in neobdelano, toda manjkalo je organizaciji prave finančne podlage. Ustanovitelji Jednote so bili dobri in pošteni slovenski delavci, pravi samaritani, ki so bili vsak čas pripravljeni pomagati svojemu tovarišu so-trpinu, na žalost pa niso imeli potrebnega znanja in izkušnje v zavarovalniških stvareh. Kakor je bilo težko prepričati člane drugih organizacij, da je legalna rezerva ab-

solutno potrebna za obstanek društva ali jednote, tako se tudi našim prednikom ni moglo dopovedati, da mora Jednota imeti svojo rezervno, ako se hoče obdržati na površju. Poštene slovenske duše so bile mnenja, da ne bo nikdar zmanjkalo ne dela niti denarja in da bodo jednotine obveznosti lahko sproti pokrivali.

Tako smo torej dobili samostojno Jednoto, s čvrstimi in zdravimi člani, polnimi navdušenja in dobre volje, a brez kakega definitivnega načrta za bodočnost.

Indiferentnost članov z ozirom na legalno rezervno je kmalu pokazala svoje zle posledice. Ustanovna seja, odnosno prva konvencija je odobrila sledeče podpore: \$15.00 mesečno bolniške podpore in \$800.00 posmrtnine, za kar je član plačal 50 centov (beri in čitaj: petdeset centov) mesečno asesment. Že prvo leto po ustanovitvi nam je umrlo osem članov in Jednota je morala izplačati \$6400.00 v posmrtninah. Nastal je primanjkljaj in glavni odbor je razpisal izredni asesment v znesku \$7.50 na mesec, katerega so člani brez kakega resnega ugovora plačali. Toda izredni asesmenti niso gradili rezerve. Delno je to spoznala peta konvencija v Omahi, Nebraska, ki je sklenila, da plača vsak član letno po 50 centov v rezervni fond, kar, seveda, tudi ni zadostovalo. Niti redni niti izredni asesmenti niso zadostovali za kritje naših rednih in bodočih izdatkov in le s težavo in velikimi žrtvami smo se prerinili skozi do leta 1913, ko je bila par mesecev po konvenciji v Pittsburghu potom splošnega glasovanja sprejeta National Fraternal Congress of America plačilna lestvica. Šele s tem se je začelo pri naši Jednoti graditi takozvano legalno rezervno in ako bi bilo takrat zaključeno, da prične 1. januarja 1914 vsak član plačevati po tedanji (1914) starosti, bi ne bilo treba leta 1925 članom zvišati starost. Ker se je torej vsem takratnim članom dovolilo, da so plačali svoje asesmente od 1. januarja 1914 naprej po starosti, v kateri so pristopili k Jednoti, je še vedno v rezervnem fondu eksistiral primanjkljaj, katerega smo na 11. konvenciji leta 1920 v Chicagu začasno pokrili s tem, da smo naložili vsakemu članu 15 centov izrednega mesečnega asesmenta na vsakih 500 dolarjev zavarovalnine. Oblasti so tej umetni remeduri ugovarjale, morali smo imeti pravo, bistveno 100-procentno solventnost in prisiljeni smo bili vsled svojih lastnih napak in brezbržnosti leta 1924 na 12. konvenciji v Lorainu, Ohio, vsem članom zvišati starost. Vzelo nas je torej celih 26 let, da smo končno uvideli, da brez rezerve ne moremo nikamor naprej. Pripomniti pa moram to, da čeravno smo pred vsako konvencijo reformam ugovarjali, smo jih kljub temu vsa-

ko pot brez kakega vira hrupa sprejeli, če jih je konvencija odobrila. Pri naši člani pokazali svoj bratski duh, iskreno ljubezen do svojega bližnjega in napredek in blagor Jednote.

Kot že rečeno je Jednota počela plačevati po 15 dolarjev na mesec bolniške podpore in 800 dolarjev posmrtnine. Zneje so društva prevzela posmrtnine in članstvo je imelo v letu 1913 je bil ponovno ljan centralni bolniški odbor Centralizacija bolniške podvalnine pa nekaterim društvi ni ugajala, vsled česar so te krajevne postaje odstopale druge pa prenehale s posmrtninjem. Iz kakega vzroka se je število takrat ugovarjala te centralizaciji, mi še danes ne vemo, vem samo to, da je bila večjo korist društvom, kot posmrtnine, in če bi danes te centralizacije bolniške zavarovalnine je deveta konvencija leta 1913 v Pittsburghu volila po 1 dolar dnevne bolniške podpore za prvih 6 mesecev in po 20 dolarjev mesečno naslednjih 12 mesecev. Ameriška konvencija je leta 1914 upeljala še en razred bolniške podpore, in sicer po \$2.00 na dan, lorańska konvencija leta 1924 je šla pa še en korak naprej in je upeljala tudi razred 3-dolarsko dnevno bolniško podporo, ki se je pa zelo slabo nesel in si je že pred petintridesetletjem konvencijo leta 1928 sam življenje. Tudi 2-dolarski ški razred je začel kmalu elyški konvenciji pešati. noma radi slabih ekonomskih razmer, ki so marsikateri cer dobrega člana prisilile k častnemu dejanju — simba kar je povzročilo, da je bil razpisati več posebnih redno visokih asesmentov. nji izredni asesment za ta je znesel \$35.00 na mesec, terega sta plačala samo dva člana, ostali člani so že vsi znižali zavarovalnino na eno dnevno. Štirinajsta konvencija je upeljala še en razred bolniške podpore, in sicer za 25 centov dnevno, ki se je pa sedaj izkazal zelo nepopoln in je komaj par ducatov v zavarovanih v njem.

Kot že rečeno je Jednota počela izdajala samo eno certifikatov za posmrtnine, sicer za 800 dolarjev. Ali bil član oženjen in če ne, umrla soproga, mu je Jednota izplačala 300 dolarjev na eno leto, če je bil oženjen, ostal nadalje zavarovan za 500 dolarjev. Tako je pri oženjenih članih članski tifikat za posmrtnino postala oba, moža in njegovo ženo. Deseta konvencija leta 1907 je dala še dve novi polici, in sicer 250 dolarjev in 1500 dolarjev posmrtnine, lorańska konvencija leta 1924 je pa dovolila eno nadaljno polico za 2000 dolarjev. Jednota sedaj izdaja različnih certifikatov za posmrtnino, in sicer za \$250.00, \$500.00, \$1000, \$1500.00, \$2000.00.

Odškodnine je Jednota ljala na sedmi redni konvenciji v La Salle, Ill., leta 1907. Asesmenti, ki jih je v to dobo odločila, niso zadostovali za kritje izdatkov, vsled česar je bilo treba pozneje zvišati. Ti asesmenti tudi niso zadostujejo, in če bi bil odškodninski sklad sicer bolniškim skladom, bi bil ba že večkrat razpisati za naklade.

(Dalje na 3. strani)

Sedanji glavni odbor Jugoslovanske Katoliške Jednote

MATT ANZELC
prvi gl. podpreds.

PAUL BARTEL
glavni predsednik

LOUIS M. KOLAR
drugi gl. podpreds.

ANTON ZBAŠNIK
glavni tajnik

LOUIS J. KOMPARE
pomočni gl. tajnik

LOUIS CHAMPA
gl. blagajnik

DR. F. J. ARCH
vrhovni zdravnik

ANTON J. TERBOVEC
urednik-upravnik glasila

JOHN KUMŠE
preds. nadzornega odseka

JANKO N. ROGELJ
1. nadzornik

JOHN BALKOVEC
2. nadzornik

FRANK E. VRANICHAR
3. nadzornik

JOSEPH MANTEL
4. nadzornik

ANTON J. TERBOVEC:

IZ MLAJŠIH DNI NAŠIH ORGANIZACIJ

Zgodovina ameriških Slovencev je tako tesno zvezana in prepletena z zgodovino naših podpornih organizacij, da je nemogoče ločiti eno od druge. Od svojega početka so bile in še danes so slovenske podpirne organizacije naše najvažnejše ustanove. To so res ustanove našega naroda in ne posameznikov ali tujcev. Brez teh organizacij bi se širni Zedinjenih držav raztreseni Slovenci nikdar ne bili zavedli svoje moči, nikdar ne bi bili prišli v tako ozko medsebojno zvezo, nikdar se ne bi bili strnili v tako enotno narodnostno skupino. Po zaslugi bivše avstro-ogrske državne tvorbe smo bili Slovenci razdeljeni na Kranjce, Štajerce, Primorce, Korošce, Prekmurce itd. Tu v tej velikanski deželi smo se znašli kot Slovenci, vsi prihajajoči z istega lepega, toda zelo majhnega kosčka sveta, iz Slovenije.

Nismo znali jezika, naše nove domovine, nismo poznali in razumeli šeg in običaje te dežele, in to nas je vlekel skupaj. Kmalu smo se zavedli, da smo navezani sami nase in da je edina pomoč, na katero lahko računamo v slučaju nesreče, le naša lastna medsebojna pomoč. Bili smo mladi, zdravi in močni in nismo se bali starosti, bali pa smo se revščine in pomanjkanja v slučaju bolezni in težkih poškodb. To pa je ustvarilo ugodno polje za ustanavljanje in razvoj naših podpornih organizacij.

Zdi se, da v mladih dneh naših podpornih organizacij se rojaki v velikih naselbinah niso tako zavedali koristi in potrebe teh organizacij kot v malih, osamljenih naselbinah. Večje število rojakov v večjih naselbinah jih je nekako navdajalo z večjo sigurnostjo, četudi je bila ta večja sigurnost bolj namišljena kot resnična. V malih naselbinah, posebno po zapadu, pa so se rojaki čutili mnogo bolj osamljene med tujim življenjem in to jih je sililo, da so se z velikim navdušenjem oprijeli vzajemne pomoči v društvih.

Ko sem v letih 1906 in 1907 bival v veliki slovenski naselbini srednjega zapada, je bilo zanimanje za podpirne organizacije med rojaki primeroma še zelo malo razvito. Res so že obstajala nekatera samostojna podpirna društva in nekatera, pripadajoča centraliziranim organizacijam, toda k tem društvom je takrat pripadal le primeroma majhen odstotek naših priseljencev. Ko pa me je kmalu nato pot prinesla v malo slovensko naselbino daleč na zapad, našel sem tam v tem oziru čisto drugačno razpoloženje. Naselbina je bila, kar se je tikalo slovenskih naseljencev, še zelo mlada, vendar je že imela tam ena slovenska organizacija svoje društvo, drugo društvo se je pa prav tisti čas ustanavljalo. Moji novi znanci so mi takoj po mojem prihodu priporočili, da naj pristopim vsaj k enemu podpornemu društvu, in so mi celo ponudili denar za pristop, če bi ga sam ne imel. Tako sem takoj prvi mesec pristopil k novemu podpornemu društvu in kmalu nato še k onemu, ki je že prej obstajalo.

Novi slovenski priseljenci so prihajali v naselbino mesec za mesecem, deloma direktno iz stare domovine, deloma iz prekomorskih polj Gornje Štajerske in Nemčije. Kakor hitro je novi priselc dobil delo, so mu hišni gospodar in "boarderji" takoj povedali, da mora stopiti v društvo. V mali naselbini se vsi rojaki hitro izpoznajo med seboj. Kmalu po mojem prihodu se nas je v dotično naselbino nabralo do sto Slovencev, namreč moških, in med temi sem poznal komaj tri ali štiri, ki niso spadali k nobeni slovenski podporni organizaciji.

Društvene seje, ki so se vršile ob nedeljah, so bile skoro vedno stoprocentno obiskane. Doma so ostali le morebitni bolniki. Saj to so bile skoro edine prilike, da smo se vsi rojaki sešli, se pokazali v naših boljših oblekah in po seji seveda katero rekli v salunu.

Samovlado te republike smo najprej začeli pojmovati potem uprave naših društev, v katerih smo bili vsi enaki. Tu ni bilo ukazov, ampak sklepi. Društvene urade smo spoštovali, kajti dobili so jih tisti, ki so jih bili po mnenju članstva vredni in zmorni. Društveni uradi niso pomenili samo delo, ampak tudi čast in odliko.

Bratstvo nam ni bilo prazna beseda, ampak častna dolžnost. V slučaju, da je samski društveni član težko obolel, mu je društvo preskrbelo strežnike, posebno za ponoči, ker od gospodinje, ki je imela pol ducata ali več "boarderjev" na hrani, se ni moglo pričakovati take paznje kot jo potrebuje težko bolan človek.

Naša društva smo "ronali" preprosto, toda pošteno. Simulanti so nam bili nepoznani tako po imenu kot po akcijah. Kakšni mali nesporazumi so se sicer včasih pojavili pri društvih, toda do resnih sporov ni prišlo. Bratstvo in prijateljstvo, ki se je pričevalo pri društvih, se je polagoma razpredlo preko vsega slovenskega družabnega življenja naselbine, da smo, nevede kdaj, postali skoro vsi rojaki v naselbini kot ena sama velika družina. Kadar je bila kakšna zabava, javna ali privatna, smo bili enostavno vsi "tam."

O bodočnosti naših organizacij seveda nismo dosti razmišljevali. Bili smo mladi, močni in zdravi, dela se ni manjkalo in novih naseljencev tudi ne, pa se nam je zdelo samo ob sebi umljivo, da pojde kar tako naprej. To so bili časi brezmejnega in brezskrbnega optimizma.

Par let pozneje sem po trgovskih potih obiskal skoro vse slovenske naselbine zapadno od reke Mississippi, nekatere tudi po večkrat. Včasih so moja potovanja vključila tudi dober kos srednjega zapada in juga. Društveno življenje naših ljudi, vsaj v manjših mestih in naselbinah, je bilo precej tako kot v prej navedeni zapadni naselbini. Tu in tam so se razcvetela mlada pevka tamburaška in celo dramska društva, toda večina družabnega

življenja je bila osredotočena v naših podpornih društvih. Med raznimi jednotami in zvezami je bila tiste čase razvita že precejšnja kompeticija, ki ni bila brez slabih strani in posledic, toda je imela tudi svoje dobre strani. Najboljša stran kompeticije je bila ta, da brez nje ne bi bilo nikdar toliko Slovencev zavarovanih pri podpornih organizacijah kot jih je.

Po naših listih je bilo tiste čase tu in tam precej "prekljanja" in osebnosti. Sicer še zdaj nismo čisto brez tega, toda največji kupi tozadevne slame so že večinoma pogoreli in zdaj švigne le še tu in tam kaka zapoznela iskra v ozračje, kjer mrkne, ne da bi povzročila posebno pozornost in razburjenje. Smo pač odrasli otroški dobi.

Razni "problemi" so se začeli pojavljati pri naših podpornih organizacijah že pred petnajstimi leti in še prej. Posamezne države so postale precej "sithe" z zahtevami za solventnost organizacij. To nam ni bilo ljubo, toda bilo je zdravo. Naše slovenske podpirne organizacije so bile še primeroma mlade, ko so se morale podvreči državnim regulacijam, in temu dejstvu se imamo Slovenci zahvaliti, da smo na zavarovalniškem polju utrpeli le majhne, skoro neznatne izgube.

Lepo je se zamisliti četrto stoletje in več nazaj v mladeniško dobo naših podpornih organizacij in potem pregledati kot na filmskem traku njihov razvoj in njih kljubovanje raznim viharjem, nato pa občudovati njih današnje življenjsko silo, s katero se odlikujejo sredi morečih depresij. Naše podpirne organizacije so najlepši spomenik našega dela in naših uspehov v tej deželi. Za svojo starost so čudovito čvrste in zdrave, ker so pač sestavljene iz pripadnikov čvrste in poštenega naroda. Po prerokbah nekaterih črnogledov so bile naše podpirne organizacije že pred dobrih desetletjem zapisane poginu ali vsaj zavetišču za betežne in onemogle. Kljub temu kažejo danes komaj zrelo moško starost in še ne mislijo na penzijo ali upokojitev. Nekaj mladeniških muh so izgubile v resnih življenjskih izkušnjah in nekoliko manj verujejo v lepo donečo besede in gesla, zato pa polagajo večjo važnost v realnost.

Kakšna bo bodočnost naših podpornih organizacij v prihodnjih petindvajsetih letih, je težko reči, posebno vpiro veliki in hitri gospodarski izpremembe današnjih časov. Ni pa, po mojih mislih, vzroka za pesimizem. Dobro delo, ki so ga vršile in ga še vršijo te organizacije, ne bo uničeno in izgubljeno. Če bodo razmere zahtevale, se bodo organizacije izpremenile in razmeram prilagodile. Da so tega zmorne, so že večkrat dokazale.

Dolga desetletja so te organizacije vršile plemenito delo samopomoči med izseljenci, marsikateri tisočak so poslale tudi rodni Sloveniji, seznanjale in medsebojno vezale so raztresene dele našega naroda potom svojih glasil, zbliževale tu rojeno slovensko mladino s starejšo generacijo in nas potom svojega človekoljubnega dela na najboljši način predstavile naši novi domovini Ameriki kot zdrav, razumen, priden, varčen in gospodarsko skrben narod. Ponosni smo lahko na delo naših podpornih organizacij napram materi Sloveniji in napram naši izvoljeni Ameriki.

Kadar pride za nas čas, kot je že prišel ali še pride za vse druge naseljence, da se potopimo v morju amerikanizma—saj ameriški narod je nastal iz naseljencev vseh narodov—potopili se bomo z viharjočimi zastavami, zavedajoč se, da smo prispevali Ameriki in posredno s tem človeštvu primerno svojemu številu toliko ali več plemenitega dela, kot kateri drugi narod. Tudi ko bo že utihnila naša govorica v tej deželi, bo ostal med našimi potomci lep in hvaležen spomin na naše podpirne organizacije.

Do tega pa je še daleč; naše bratsko delo še dolgo ne bo zaključeno. To nam najbolje svedoči čvrsta življenjska sila naših podpornih organizacij.

Častna zgodovina JSKJ

(Nadaljevanje s 5. strani)

vilno porabljen čas je še več vreden kot zlato. Čas, ki so ga porabili ustanovitelji J. S. K. Jednote za njeno ustanovitev in negovanje, je bil v resnici več vreden kot suho zlato.

Komaj je bila J. S. K. Jednota en mesec stara, je že smrt pobrala enega sobrata. Temu je sledil drugi smrtni slučaj, potem tretji in tako naprej, tako da je imela mlada Jednota za izplačati devet smrtnin, predno je bila šest mesecev stara. To je bil udarec, ki bi ga tako mlada in šibka organizacija ne bila nikoli prenesla, da niso bili njeni člani-ustanovniki do skrajnosti lojalni.

Na redni seji organizacije je bilo poročano, da je mlada organizacija v kratkem času svojega obstoja izgubila devet članov. Za tremi so bile izplačane smrtnine, za ostalih šest pa so bile smrtnine na dolgu. V blagajni je samo par centov, kje vzeti denar za izplačanje

ker si ista ni finančno opomaga. Mr. Sakser, mož visokih let, je še danes član naše organizacije in vsi želimo, da bi ga dobra usoda ohranila v naših vrstah še mnogo let.

Ko je J. S. K. Jednota tako srečno prestala prvo in najhujšo krizo, so od vseh strani pričele prihajati prošnje novih društev za pristop. Organizacija se je izkazala v krizi tako dobro, da je dobila vsestransko zaupanje med ameriški Slovenci. To pa je bilo mogoče le zato, ker so njeni prvi člani pokazali toliko ljubezni in prave lojalnosti do J. S. K. Jednote. Prava bratska ljubezen in lojalnost sta bili tudi v sledečih letih in desetletjih vodilni sili za rast in napredek naše J. S. K. Jednote.

Prav je, da ob priliki praznovanja petindesetletnice damo iskreno priznanje vsem živim in že umrlim ustanovnikom in vsem, ki so pred 35 leti započeli delo lojalno, pošteno in v pravem bratskem in sestrskem duhu vršili naprej.

Kriza, v kateri so se zadnja leta nahajale vse slovenske podpirne organizacije, seveda tudi J. S. K. Jednota ni prizanesla. Toda naša organizacija je najhujšo krizo dobro prestala, ker ima časa primerno začrtane smernice, zmorno vodstvo in člane, ki so v ogromni večini zvesti in lojalni svoji organizaciji do skrajnih mej. Jugoslovanska Katoliška Jednota je ob svoji 35-letnici ponosna ne samo na svojo trdno gospodarsko podlago in na svoj ugled, ampak ponosna je še bolj na pravo bratstvo in lojalnost, ki vlada v njej. Na tej podlagi ji je zagotovljen nadaljni napredek, ki ga vsi iz globine src želimo.

JOHN ŽIGMAN:

Častna obletnica

Dne 18. julija 1898 je bil položen temelj J. S. K. Jednote kot dobro mislečih minnesotskih rojakih, ki niso mislili samo na danes, ampak so z bistrim pogledom zrlji tudi v bodočnost. Dvomim, da bi si bili ustanovniki takrat predstavljali, da se bo iz skromnega začetka, katerega so rodile časne potrebe, razvila taka močna in ugledna organizacija. Iz malega stebelca se je razvila v močno drevo, ki razteza svoje veje preko vse te velike dežele, katero smo si izbrali za našo novo domovino. Lahko so ustanovniki ponosni na svoje delo, in prav je, da jim damo tozadevno priznanje.

Letos poteka 35 let neprestanega dela tistih nesebičnih rojakov, ki so na en ali drugi način pomagali J. S. K. Jednoti do sedanje višine. Upajmo, da se bo delo za našo Jednoto tudi v bodoče nadaljevalo z enako vnemo in požrtvovalnostjo.

Danes preživljamo krizo, ki je ena najhujših v zgodovini delavstva in v zgodovini naših podpornih organizacij. In ravno v tej krizi je je JSKJ zelo dobro izkazala z vpeljavo sistema, ki je omogočil stotinam dobrih članov, da so ostali zavarovani v društvu in Jednoti.

Kakor drugod, se včasih tudi v naši organizaciji pojavijo nezadovolježi, ki iz sebičnih osebnih vzrokov rujejo proti Jedno-

ti, sejejo prepire, nezaupanje in nezadovoljstvo med članstvom, kar škoduje Jednoti na znotraj in na zunaj. To svoje ruvanje navadno skrivajo pod krinko hlinjene ljubezni in skrbi za Jednoto, kar je organizaciji v večjo škodo, kot če bi dotičniki nastopili naravnost. Od takih elementov ne pričakujemo, da bodo storili res kaj dobrega za Jednoto; organizacija bo imela od njih le sitnosti in neprilike, poleg tega pa še veliko škodo na ugledu. Škoda za Jednoto pa pomeni škodo za nas vse skupaj, ki smo se kot bratje in sestre sešli pod zastavo J. S. K. Jednote.

Bratje in sestre, naše geslo naj bo vztrajno delo za organizacijo, enakopravnost in iskreno bratstvo. V tem geslu naj bo osredotočeno vse naše delovanje za procvit J. S. K. Jednote.

V čast si štejem, da zamorem kot glavni porotnik JSKJ pozdraviti ustanovitelje naše Jednote in jim čestitati ob priliki 35-letnice, ki jo od njih ustanovljena organizacija obhaja ta mesec. Ti pionirji so si postavili lep spomenik v zgodovini ameriških Slovencev, ki bo pričel še poznim rodovom o njihovem požrtvovalnem in nesebičnem delu.

Cast in priznanje pa gre tudi vsem tistim, ki so pristopili pozneje in so delali ter še delajo vztrajno in nesebično za rast in ugled naše J. S. K. Jednote. Širok Zedinjenih držav so raztreseni ti dobro misleči in nesebični bratje in sestre, in dokler ima naša Jednota za seboj tako veliko, zvesto in lojalno armado, sta ji čvrsta rast in napredek zagotovljena.

A. J. TERBOVEC:

DOBRI LJUDJE

Tekom mojega sedemletnega potovanja po trgovskih poslih in deloma tudi prej, sem imel priliko, kot jo ima le malokdo, da sem videl več kot dve tretjini držav naše Unije, spoznal neštete naravne krasote te velike dežele in se osebno seznanil z desetstiči naših rojakov, spomini na katere še zdaj spadajo med najlepše v življenju. Neprekosljivo, gostoljubnost in poštenost našega priseljenega naroda sem spoznal v vsej lepoti šele tekom mojih potovanj. Od takrat sem prepričan v globino duše, da boljšega naroda ni na svetu kot je naš slovenski. Izjeme, ki ne odgovarjajo temu pravilu, so redke bele vrane.

Imel sem pa tudi neštete prilike spoznati rojene Američane, da so gentlemanski, dobri in poštenu napram vsakemu, ki se jim zdi zaupanja vreden, četudi ga morda govorica izdaja za inozemca. Mnogokrat so mi samo na moško besedo in pošten obraz zaupali marsikaj, zakar bi bil v stari Evropi potreboval priči. Večkrat sem bil od njih deležen nesebične naklonjenosti tudi v drugih ozirih.

Priseljenec, ki pride v to deželo, mora vsaj prva leta prijeti za vsako delo. To je tudi zdravo, kajti na ta način najlažje zapopade ameriški delavski alfabet, in nobeno pošteno

in koristno delo ni sramotno. V Pennsylvaniji sem prvič del prenegov roj od znotraj. Ko so me nekateri tujci vprašali, če bom upal prijeti v tako delo, sem odgovoril, da si drugi upajo, si upam jaz.

Za en teden sem bil pridni nekemu Poljaku, da me inštrira v najbolj nujnih prenegovskih umetnostih. Ta mož me sam ni dosti znal in tako nisem mogel mnogo naučiti. Drugi teden sem že sam delal svojem "roomu." Kako to in nerodno je šlo, si lahko vsi sami predstavljajo. V sosednjem "roomu" je delal neki Aron resčan, ki je prišel včasih malo vasovat. Ko je videl, kako mi je skušal dopovedati, kaj naj delam. Pa ga nisem preostavljal, torej mu ni preostalo drugega, kot vzeti orodje in se v ke in mi pokazati. Tako je s kratkopravil polovico dela končal. In jaz se mu nisem niti zahvaliti z besedami, hvala sem ga pogledal, kaj bi ga danes srečal, ne vem, bi vse storil zanj!

V veliko mesto Seattle, ob sinjem Pacifiku, sem dobil za seboj pošiljatev, sem nad dva tisoč dolarjev, sem imel nikakega stalnega slova in nikogar nisem poznal v mestu. Legitimirati se nisem imel s čim drugim, kot s pasmi, ki sem jih imel v pasu. Na to in na mojo besedo sem naslovljenec, so mi na presnem uradu izročili pošiljatev brez nadaljnjih ceremonij. Konec ne vzljubil naroda, ki da to na moško besedo in pošten raz!

Nekoč, v zgodnjem potovanju sem bil prišel v mestce Chicago, Illinois. V tamkajšnji slovenski naselbini, ki je bila v središču mesta nekoliko oddaljena, sem se po opravičilu mudil pozno v noč. Ko sem domislil, da bo treba neke noči, so mi rojaki svetlobo, da poskusim bližnji boarder house, kjer da bo najbrž nastor. Prijazen, že bolj prijazni pečlar se mi je ponudil spremljevalca. Trkala in šla je spala in nihče se ni bil sil. Nato sva se s spremljevalcem podala v mesto, kjer je bila dva mala hotela, česar se bo že dobil kak prostora. V obeh hotelih pa so nam obžalovanjem povedali, da vse polno in da morajo nekje gosti spati celo na hodnikih. Zdaj me je začelo neko skrbeli. Vedel sem, da tega jutra ne dobim nobene vlaka, avtomobilov pa takrat ni bilo tako na razpolago dandanes, da bi se bil odpravljati v večje mesto La Crosse iskat prenočišča. Resignirani sem dejal tovarišu, da se zleknem kar kam v travo in počakal jutra, toda on je me da to ne bi bilo varno zaradi morebitnih trempov ali Domislil se je, da je prav kraju mesta še neka hiša, imajo včasih za oddati kako za prenočišče.

Šla sva tja in dolgo zvonilo. Končno se odpre okno v nadstropju, ven se pokaže mršena glava in zaspani

TRINAJSTA KONVENCIJA J. S. K. JEDNOTE, KI SE JE VRŠILA LETA 1928 V ELYJU, MINN.

